ECATERINA PLEŞCA
Institutul de Filologie
(Chişinău)

DIMINUTIVELE ÎN SCRIERILE LUI SPIRIDON VANGHELI

„Scriitori ca Creangă nu pot să apară decît acolo unde cuvîntul e bătrîn, greu de subînțelesuri, aproape echivoc şi unde experiența s-a condensat în formule nemişcătoare, tuturor cunoscute, aşa încît opera literară să fie aproape numai o reaprindere a unor elemente tocite de uz”.

G. Călinescu. *Ion Creangă* (*viața şi opera*)

Abstract. Typological research on diminutives, of their semantics and pragmatics has linked them with a primary semantic category – that of a „child”. Spiridon Vangheli, recognized as a famous author of children's books, widely used surnames derived with diminutive suffixes which make up most of names used in his work. Another is the situation regarding the use of appellatives derived with diminutive suffixes. In his writings they are rarer than diminutive names; in some episodes they are totally missing. In our opinion, the author, brought up in rural austere environment, has a „genetic” perception on the use of diminutives. The charm of his writings, his fine humor and warmth carries a special way of expressing emotional nuance, all these compensating an unexpectedly little use of diminutives in his writings. The valences of diminutives are also exploited contextually, through expressiveness of words from the Romanian language orality fund.

Keywords: diminutive, diminutive suffix, diminutive first names, semantics, smallness, affection, repetition.

I. Să descoperi opera lui Spiridon Vangheli adânc ancorată în lumea copilăriei este un lucru nu tocmai uşor pentru un matur. Or, Domnia Sa este scriitorul care toată viața a purtat copilăria în suflet, ...încă de pe când Donuț credea că „soarele răsărea dincolo de Răut” chiar de lângă satul lui, şi se întreba „Oare cine îl saltă de după deal?”, iar seara aştepta „să iasă de acolo un urs cu luna pe umăr” [1, p. 5]. Dacă ar fi să parafrazăm spusele lui George Călinescu (despre locul de naştere a lui Ion Creangă, a cărui operă i-a servit drept reper şi inspirație scriitorului nostru), vom zice că Spiridon Vangheli „s-a ivit acolo unde există o tradiție veche şi deci şi un fel de erudiție, la sat, ...unde poporul e neamestecat şi păstrător...” [2, p. 357].

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

Nu, nu în lumea copilăriei lui Creangă cu *Amintirile* sale s-a născut Spiridon Vangheli... El se trage din lumea timpurilor noastre. Or, fiecare dintre noi, cu frântura lui de timp, suntem contemporanii Domniei Sale. Astfel, lumea zugrăvită în scrierile sale este o fericită împletire a fantasticului cu realitatea, lume în care eroii săi îşi trăiesc aventurile. Povestioarele sale, autentice sau rod al fanteziei, te cuceresc prin farmecul lor deosebit, prin stilul lor captivant, prin umorul fin, prin originalitatea lor.

Pe bună dreptate, este original şi posedă o forţă magică de a pătrunde în sufletul copilului într-un fel anume, cu totul distinct, inclusiv prin *vraja şi verva cuvântului*. Or, cu multă dragoste şi delicateţe autorul trăieşte prin cuvânt. În scrierile sale, ca şi în cazul lui Creangă, limba nu este doar un instrument de comunicare, ea individualizează o lume! Lume făurită de scriitor pe potriva eroilor săi – copii visători şi buni la suflet, optimişti şi săritori la nevoie – copii plămădiţi în tradiţia culturală ţărănească...nişte ţărani ce-au moştenit naturaleţea, originalitatea şi bogăţia graiului de acasă, grai pe care l-au şlefuit în universul lor rustic trecându-l prin lumea lor interioară – sinceră, plină de duioşie, dragoste şi grijă pentru cei apropiaţi, pentru sat şi ţară...

Vorbirea pusă în gura eroilor săi este bogat pastelată în culorile rusticului spectaculos „de acasă", or planul expresiei captivează prin dialoguri, monologuri, frazeologisme, figuri de stil, onomatopee, prin umor fin, subtil şi uşor de asimilat. Acestea constituie nu numai o ilustrare a pitorescului şi vervei, ci şi trăsături ale oralităţii limbii scrierilor lui Spiridon Vangheli. Ca pildă aducem exemplele: „*– Te-a încălţat un iepure, gliganule?! Ai să mă scoţi la covrigi! – Din care icoană ai coborât, îngerul tatei în fustă*?!" [1, p. 37]. „*Păi mătăluţă umbli noaptea pe afară! A pus mâinile în şolduri hoţoaica de Peliniţă, care a văzut totul*" [3, p. 304]. „*Iaca să mă odihnesc olecuţă, că bine a zis cine a zis: «Bătrâneţe, haine grele...»* [3, p. 278-279]. „*Cum l-a văzut făcând ochi, s-a cârligat ea, ca un sac plin, lângă dânsul: n-o mai ţineau picioarele*" [3, p. 302]. „*Baba umbla ţanţoşă de parcă avea ograda plină de purcei*" [3, p. 317]. „*Cum a căscat gura, Tecla a uitat s-o închidă*" [3, p. 327] ş.a. Scrierile lui Spiridon Vangheli mai surprind prin mulţimea de construcţii şi expresii populare pe care le putem întâlni doar în vorbirea firească ţăranului, precum cele ce urmează: *sacul, când e plin, stă în picioare singur, dacă e deşert, trebuie să-l ţină alţii de subsuoară*; *iepurele sare de acolo, de unde e ascuns; e-he, ce gând i-a încălzit căciula! curat fundul ceaunului! de parcă mâncaseră numai miercurea şi vinerea; când ţi-e somnul mai dulce, atunci îl apucă cucurigu; să zici că e un prost, n-ai să nimereşti; fă-i omului bine, că el se ia cu câinele după tine; cât ai zice mei; cât te-ai şterge la un ochi; om dintr-o bucată, nu o mămăligă pe care s-o mestece toţi; a adormi butuc; a fi Dunăre de mânios; a fi dus în Ţara lui Moş Ene; a intra (sub ceva) ca puii sub cloşcă; a ieşi ca puiul din ou; a se ţine de barba lui Moş Ene; a tăcea cum îi tace căciula din cap; a-şi scăpa amândoi ochii în pământ* şi multe altele.

Impresionează în scrierile lui Vangheli şi folosirea pe larg a interjecţiilor şi onomatopeelor. În opinia noastră, faptul se datorează nu numai motivului că acestea sunt mult mai expresive şi dinamice decât părţile de vorbire (verbul, substantivul) care ar putea fi folosite în locul lor, dar şi din cauză că ele fac parte chiar din vorbirea firească a săteanului. Fiecare dintre ele, mai posedă şi forţa copleşitoare

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

a jocului, care atrage mult copilul şi îl plasează mai sigur în lumea lui. Exemple de uz: „Numai iaca aud: *prrr*! se rupe puntea şi *huştiuliuc!* Amândoi în apă. Râul era de munte, apa gâlgâia spumegând" [3, p. 284]. *„Mac-mac-mac!* şi zeama e gata" [3, p. 286]. „*Fâl-fâl* încolo, *fâl-fâl* încoace – împuşcă-le dacă poţi!" [3, p. 288]. „Cum da de greu, lasă lucrul baltă şi *ţup* în copac" [3, p. 302]. „...că mama l-a crescut pe Pătrăchel în covată – *hâţ* încolo, *hâţ* încoace" [3, p. 301]. „...şi numai iaca [păsăroiul] aude, – *Bzzzzz!* Chiar lângă urechia lui. *Hap!* Şi l-a prins cu ciocul" [3, p. 320]. „*Boc! Boc!* – ziua. *Boc! Boc! Boc!* – noaptea – ploua şi ploua toamna cu nuci în ograda femeii" [3, p. 321]. „*Sfâr!* încolo, *sfâr!* încoace zburau păsărica şi păsăroiul în jurul pomului..." [3, p. 323]. „Dimineaţă Haralamb *tuc-tuc! Boc-boc! Boc-boc!*, până a făcut o morişcă" [4, p. 275]. „Câinele Faraon *ţup-ţup* în urma lui" [3, p. 266]. „Da piticul Irimia, cum a pus capul pe pernă «*sfor-sfor*», de parcă nici nu i-a ars coliba" (*s.n.*) [3, p. 326].

O altă preferinţă a scriitorului sunt repetiţiile care imprimă textului o expresivitate afectivă aparte, simplețe şi accesibilitate. Preluarea unui cuvânt în forma lui de bază sau derivată cu sufixe diminutivale îşi are originea în limba populară. În acest sens confruntaţi repetiţiile din exemplele: „Iar pe jos vin romanițe În rochiţe *albe-albe*" [4, p. 42]. „... au făcut în uşa casei o uşă *mică-mică*, s-o poată deschide Ghiocica" [4, p. 247]. „Noi *singuri-singurei* în şcoală" [1, p. 31]. „...*Frăsână-Frăsâniţă*, cu flori pe rochiţă! O mângâia moşul" [3, p. 329]. „Când [Ucu] a coborât din pod, în căciulă – *nimic-nimicuţa*!" [4, p. 240]. „Când s-a uitat la mâini, l-a furnicat în spate. *Mămulică-mamă*, încă n-a văzut mort cu mâinile ne-e-gre ca tăciunile!"; „Ştiu că nu avea să-i coase [pantalonii] ziua, când oamenii care n-au ce face se uită în sus şi taman pot să-l vadă pe fiul ei [Puiul de Nour] *gol-goluţ*" [3, p. 289]. „Făcându-se că iese pe portiţă, *tupiluş-tupiluş* s-a întors pe sub gard înapoi şi s-a ascuns după poieţică" [4, p. 136]. „Îşi găseşte între umeri Capul *plin-plinuţ* cu gânduri" [4, p. 58]. „S-a-ncâlcit în gânduri *măiculiţă-mamă*" [4, p. 164]. „Când a văzut că pălăria *nouă-nouţă* e spartă..." (*s.n.*) [4, p. 249]. Observăm că sensul repetiţiei este superlativ, ea marchează o nuanţă intensivă [9, p. 413]. Repetiţia întâlnită destul de frecvent în scrierile lui Spiridon Vangheli, ne face să credem că fenomenul dat este obişnuit pentru limba vorbită la baştina scriitorului.

II. O altă trăsătură tipică limbii populare este uzul frecvent al diminutivelor. Aici ar fi de remarcat că dintotdeauna derivatele diminutivale (cu variatele lor nuanţe) s-au manifestat ca „o trăsătură puternică" doar în vorbirea spontană, în limba oamenilor culţi acestea folosindu-se cu măsură.

Aşa cum s-a stabilit, în limba română diminutivarea sau derivarea cu sufixe diminutivale este foarte bogată şi productivă, înregistrând, mai cu seamă în varianta ei populară, un număr însemnat de sufixe diminutivale, fără a fixa o ierarhie a lor în interiorul sistemului. Cum bine se ştie, ataşate la radical sufixele diminutivale exprimă ideea de micime a obiectului sau a însuşirii (în raport cu termenul de bază sau cu însuşirea acestuia) şi o nuanţă afectivă [5, p. 118-119]. Drept ilustrare a ideii de micime vom aduce câteva exemple referitor la diminutivele *portiţă* (în raport cu *poartă*), *săniuţă* (în raport cu *sanie*): „Atunci mielul dă fuga pe la toate *portiţele*..." [4, p. 147], „Tata... pune o lăcăţică la *portiţă*", „Toadere Putină... se aşază cu moş Nichita într-o *săniuţă*" [4, p. 140], „Moşi Gerilii mititei... se dau la vale cu *săniuţa*" [4, p. 90]. Cu aceeaşi funcţie mai apar diminutivele *clopoţel, nuieluşă, scăunel* ş.a. Forma

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

sufixului diminutival este selectată lexical; or, în multe cazuri de la acelaşi cuvânt se pot forma mai multe derivate diminutivale, între care uzul local manifestă anumite preferinţe. Mai mult decât atât, fondul de sufixe diminutivale se îmbogăţeşte din interior prin asocierea sau compunerea de sufixe ca în cuvântul *sat – sătuc – sătucel – sătucean*, fenomen ce întăreşte derivarea diminutivală în timp şi spaţiu. Însă formarea unui diminutiv este limitată de constrângeri semantice [6, p. 2], după care urmează cele eufonice/ de armonie. În acest context trebuie să indicăm asupra faptului că Spiridon Vangheli reprezintă întâi de toate graiul vorbit în preajma Bălţilor, deci doar unele modele de derivare cunoscute limbii române.

Dintr-o perspectivă diacronică, dar şi a originii lor, ar fi de concretizat că sufixarea diminutivală a apărut nu numai din necesitatea de a denumi obiecte/fiinţe de mărimi mici în raport cu obiecte/fiinţe de mărimi mari/mature, dar şi din necesitatea de a exprima atitudini, sentimente şi emoţii faţă de persoanele apropiate şi dragi, gama de trăiri pe care omul a încercat să o exprime prin mijloacele limbii, posibil, chiar înainte de a distinge lingvistic între ele obiectele de mărimi diferite. În legătură cu acestea ar fi de pus valorile dezmierdătoare, mângâietoare, alintătoare, hipocoristică etc. pe care le au derivatele diminutivale. Or, derivarea cu sufixe diminutivale ca modalitate de formare a cuvintelor noi trebuie considerată o necesitate stringentă în planul expresiei, dat fiind spectrul larg al valorilor semantice exprimate de acestea, ele caracterizând omul din timpurile cele mai vechi. Acest aspect cere însă o tratare separată.

Aşa cum vom arăta mai jos, în scrierile lui Spiridon Vangheli, fiind destinate copiilor, avem derivate diminutivale apărute ca expresie a opoziţiei logice mare-mic şi ca necesitate de a exprima trăirile sufleteşti ale eroilor săi.

Ar fi de remarcat largul spectru semantic, stilistic şi pragmatic al diminutivelor: de la semnificaţia denotativă „obiect mic/sau mai mic”, acestea trec uşor la cea afectivă, emoţională, de simpatie sau de minimalizare şi depreciere ironică – funcţii conotative. Mai mult decât atât, diminutivele pot servi drept mijloace de atenuare şi aproximare, realizând chiar gradaţia unor adjective şi adverbe (*cumincior, iutişor, sărăţel, acrişor*, *încetişor*, *repejor*). La acestea ar mai fi de adăugat că uzul diminutivelor poate fi acceptat ca o manifestare a nevoii de afecţiune şi căldură sufletească absolut necesară copiilor, în lipsa cărora „copii nu cresc copii”. Uzul lor mai poate fi tratat ca o terapie pentru indivizii vorbitori aflaţi în stări afective şi emoţionale, de suferinţă sau dificile. Diminutivele nu sunt decât realizarea pe cale lingvistică a acestor nevoi.

Caracteristice vorbirii spontane, derivatele diminutivale au fost înregistrate şi în limba vorbită fixată pe teren. În acest sens confruntaţi varietăţile diatopice prin care este desemnată realia „căuşel (de băut apă din fântână)” ca obiect de mărimi mici pentru „căuş”: *căuş*, *căuşel*, *uluc*, *ulucel*, *teică*, *teicuţă*, *ciutură*, *ciuturică*, *ciuturiţă*, *treucă*, *treucuţă*, *treuculiţă*, *troacă*, *trocuţă*, *păhăruţ*, *cofiţă*, *scăfiţă*, *albiuţă* [10, harta 298].

Cât priveşte uzul diminutivelor, inclusiv în opera lui Vangheli, acestea necesită o abordare sociolingvistică, deoarece mai frecvent ele apar în vorbirea adulţilor cu copiii, a copiilor, dar şi în vorbirea femeilor. Apoi, din aceeaşi perspectivă, se poate vorbi despre preferinţe individuale sau comunitare (colective) în alegerea sufixelor cu care sunt formate diminutivele (în acest sens

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

cf. derivatele diminutivale: *tătuca*, *tătuța*, *tătica*, *tătăica*, *tatâca*, *tâca*, *tățâca, tuțâca*, *tica*, *ticuța*, *tătăieşu*, *tătăia*, *tucuța*, *tâcunia*, *tătuța*, *teticuța*, *tătăicâa*, *tatica*, *tătucuța*, *tuță*, *nenițu, nenicuța, nicuță, băcuțu* care apar ca varietăți diatopice, adică forme preferate în unele sau alte localități din Republica Moldova pentru „tăticu", altele şi pentru „bunel" [11, hărțile 785, 793].

Potrivit specialiştilor, cercetările tipologice asupra diminutivelor, a semanticii şi pragmaticii lor, „le-au pus în legătură cu o categorie semantică primară („copilul") şi le-au plasat în categoria mijloacelor evaluative, cu expresivitate intrinsecă" [6, p. 1]. Or, eroul principal, precum şi beneficiarul cel mai însemnat al scrierilor lui Spiridon Vangheli este copilul.

Diminutivarea ca nici un alt fenomen de limbă, luat în plan social sau, mai larg, sociocultural, formează de la om la om o atmosferă plină de afecțiune, voie bună, omenie, compasiune – absolut necesară spiritului uman, în general, şi, în mod special, copilului. Prin urmare, diminutivarea este o reflectare prin mijloacele limbii a căldurii sufleteşti, a trăirilor interioare ale vorbitorului legate de calități ca blândețea, bunătatea, cumsecădenia, dragostea şi grija față de aproapele său, calități proprii şi eroilor lui Spiridon Vangheli. Micul cititor, – căci pentru el a trudit autorul –, are posibilitatea să descopere şi să cunoască lumea din jur într-un anturaj benefic unei bune educații prin prisma adevăratelor valori socioumane.

III. Chiar dacă a fost recunoscut ca „autor celebru de cărți pentru copii", autor ce „a creat o lume a bunătății şi a căldurii sufleteşti", scriitorul Spiridon Vangheli este, în viziunea noastră, un zgârcit cât priveşte uzul diminutivelor. Am zice, mai degrabă, că autorul este un bărbat care scrie, în bună parte, pentru viitorii bărbați – de la pici la băieței, modelându-i chiar şi prin mijlocirea limbii. Are el, – vorba lui Gr. Vieru –, un farmec deosebit: „el ştie ca nimeni altul, să se apropie de sufletul copilului" [1, p. 4]. Anume acest „farmec deosebit" şi felul de a se apropia de sufletul fragedului cititor, ține, inclusiv, locul diminutivelor în opera sa.

Parcurgând opera lui Spiridon Vangheli, de la o scriere la alta, întâi de toate se impun prenumele eroilor care, în buna lor parte, au forme diminutivale. Or, derivatele diminutivale, datorită sufixului din structura lor, exprimă sentimente de afecțiune, de mângâiere, de alinare, de dezmierdare [5, p. 173], deci au valoare hipocoristică. Prin urmare, doar apelative şi antroponime ce posedă „valoare de afecțiune tandră" [9, p. 238], pot fi numite hipocoristice. După alți cercetători, „hipocoristicul este unitatea antroponimică creată de la forma populară a prenumelui sau chiar de la prenumele-bază literar, alipindu-se un sufix diminutival" [12, p. 9-10] şi „având un grad de afectivitate mai pronunțat" [12, p. 10].

Din capul locului ar fi de constatat că prenumele dezmierdătoare (în forma lor literară sau populară şi/sau trunchiată) formate cu sufixe diminutivale precum *Petruț*, *Costică*, *Olița*, *Iacobaş, Ionuț*, *Ionică*, *Liduța* (forma trunchiată *Uța*), *Mihăiță*, *Niculiță*, *Nicuşor*, *Măriuța, Măriuca, Tănăsucă, Pătrechel, Pelinița, Fănucă, Goriță, Vasiluța, Ruțu*, *Luță*, *Chirică*, *Nuțu*, *Dica*, *Doruța*, *Mitruță, Răducul, Tincuța, Gheorghică*, *Georgel, Doinița, Marcel* etc. sau ale maturilor *Nuța*, *Irinuca*, *Tudorița*, naşa *Anica*, nana *Mărioara*, cumătra *Olica*, lelea *Casunea*, învățătoarea *Domnița* ş.a. constituie majoritatea antroponimelor din scrierile lui S. Vangheli. Dintre aceste prenume dezmierdătoare formate cu sufixe diminutivale o bună parte sunt luate chiar

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

din gura satului (ex.: *Petruț* < *Petru* + *-uț*, *Tănăs*ucă < *Tănăs(e)* + *-ucă*, *Luța* < *Lid(a)* + *-uța* < *Lidia, Mitruță* < *Mitru* +*-uță* < *Du-mitru, Tincuța* < *Tinc(a)-* + *-uța* < *Tin-c-a* < *Tina* < *Ecaterina; Nuța* < *Len-*/*Ilen-* + *-uța* sau *An(a)-* + *-uța* < *Elena* /*Ileana* sau *Ana* ş.a. Însuşi autorul apare în lucrare cu prenumele dezmierdător *Donuț* (forma trunchiată + sufix diminutival: *Don-* + *-uț* < *Spiridon*). Alături de aceste prenume purtate de personaje obişnuite, autorul inventează şi personaje ciudate cu trăsături nefireşti sau chiar fantastice, iar prenumele purtate de ele la fel sunt formate cu sufixe diminutivale. Printre acestea avem prenume comentate chiar de autor precum *Ciuboțel* – „Era oleacă mai mare decât ciubotele şi lumea, fără să-l întrebe, i-a zis Ciuboțel" [3, p. 122] – prenume format de la apelativul *ciubotă* prin alipirea sufixului diminutival *-el*; *Ghiocica*, „– ...Dar cum te cheamă? – Ghio, cio, ica. – A-a, Ghiocica! Se luminează băiatul" [3, p. 156] – acelaşi cu numele florii; iar personajul *Singurel* a fost numit aşa pentru că era singurul copil la părinți, prenumele lui este format din apelativul *singur* (adj.) şi sufixul diminutival *-el*; prenumele *Guguță* (*Guguța* f.) ar fi format de la un „epitet de dezmierdare pentru copii", după noi, având la bază gângureala pruncilor „gu-gu-gu" şi sufixul diminutival *-uță*; prenumele *Titirică*, *Tănănuță*, *Pălică* ş.a., par a fi formate de la prenume trunchiate prin ataşarea sufixelor diminutivale. Pentru unele dintre ele nu am exclude faptul că ar putea avea la bază formațiuni expresive la care să fie ataşat sufixul diminutival. Prezintă interes prenumele *Ucu*, purtat de un pui de pitic. Format prin trunchiere de la un prenume de felul *Radu – Răd-ucu – Ucu*. Observăm că în urma trunchierii prenumele s-a redus la forma sufixului *-uc* + vocala finală *-u*, vocală cu un timbru cald (cf.: prenumele dezmierdător trunchiat *Uța*, acelaşi cu sufixul diminutival *-uță* din prenumele dezmierdător *Liduța*). Ar fi de remarcat şi faptul că formele dezmierdătoare ale tuturor acestor pronume denotă nu numai simpatia, atitudinea afectuoasă a autorului față de eroii săi, dar mai pot servi şi ca modalitate de apropiere a copilului de cărțile sale, dat fiind conținutul lor emanator de tandrețe.

Prin opoziție cu acestea în scrierile lui Spiridon Vangheli întâlnim şi prenume în forma lor deplină sau populară ca: *Pintilie*, *Vasile, Anton*, *Teodor*, *Caterina*, moş *Nichita*, *Andrei* a Pachiței, moş *Tănase,* moş *Irimia,* baba *Lisandra* ş.a. Dintre personajele sale mai puțin obişnuite vom aminti de albina *Măriuța*, fluturele *Chiril*, puiul de melc *Culăieş*, rândunica *Pachița*, cocostârcul *Halaramb*, mâța *Tecla*, iapa *Murga*, nourul *Gavril* ş.a. – personaje apărute ca urmare a personificării unor reprezentanți din natura înconjurătoare, iar numele ce le poartă sunt antroponimice literare/ populare sau dezmierdătoare ca parte a nomenclatorului onomasticoanelor din opera lui Spiridon Vangheli. Tot aici confruntați numele diminutivale *Pepenele cel Mic* care şi-a zis *Mititelu,* pomul de Anul Nou *Brăduțu* ş.a. apărute şi ele în urma personificării.

E de remarcat că forme diminutivale atestăm şi la unele dintre puținele denumiri de localități utilizate de autor precum ar fi *Gurița* şi *Turturica*, alături de *Trei Iezi*, *Cucuieți*, *Pitpalac* ş.a. Din cele expuse mai sus este certă preferința autorului pentru prenumele dezmierdătoare formate cu sufixe diminutivale.

Dacă în pânza scrierilor lui Vangheli numărul de prenume dezmierdătoare prevalează asupra celor simple literare şi populare, apoi numărul apelativelor diminutivale este, în opinia noastră, relativ mic, or scrierile sale sunt destinate copiilor. Potrivit observărilor făcute în urma lecturii, avem episoade în care

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

nu vom atesta nici măcar un diminutiv, în altele vom înregistra doar diminutive ca *portiță* sau *fetiță*, indicând asupra micimii obiectului sau ființei. Mai rare sunt cazurile când avem conglomerații de apelative diminutivale, acestea le aflăm în unele dintre descrieri și portrete ale eroilor. Grăitor în acest sens ar fi felul cum apare în fața copiilor *Guguță* din satul Trei-Iezi: „Iarna l-a găsit sub cușmă, în satul Trei-Iezi. I-a plăcut mătușii ierne *băiețelul*. Au alergat tot atunci *fulguşori* din patru zări să-l vadă și l-au făcut alb din cap până-n picioare – un *omuleț* de zăpadă, numai că de sub cuşmă ieşea un *nouraş* de fum” (*s.n.*) [4, p. 72]. Ceva mai multe diminutive avem la descrierea portretului Oltiței (copilă îndrăgită de Donuț) din episodul cu același nume din povestirea „Tatăl lui Guguță când era mic”. Aici autorul face uz de diminutivele *bombonică*, *obrăjori*, *bujorei*, *clopoțel*: „...dar de mă întâlneam cu *Oltița*, scăpam amândoi ochii în pământ și eram mut ca ciutura fântânii. Păi dacă avea o *bombonică* de nas luminat de doi ochi albaştri, *obrăjorii* – niște *bujorei* proaspăt înfloriți, corpul – o trestie [nu trestioară!] și râdea așa de senin, de parcă suna un *clopoțel* de argint” [1, p. 20]. O situație similară avem și în episodul „Doi cosaşi cât grâul” în care motivul apariției unui număr mai mare de diminutive este o altă fată pe care o plăcea Donuț. Aici autorul face uz de diminutivele: *rochiță*: „Liza!... după *rochiță* o cunosc” (p. 95); *frumuşică*: „Era *frumuşică* Liza, când se uita la mine, parcă îmi venea să zbor.” (p. 95); *snopuşor:* „Aceea nu era Liza, ci un *snopuşor* îmbrăcat într-o *rochiță* veche de-a fetei...”, *bostănel*: „În loc de cap era pus un *bostănel* îmbrobodit.” [1, p. 95] *berbecuți* (pl.): „Ne-am holbat unul la altul ca doi berbecuți.” (*s.n.*) [1, p. 95].

O concentrare însemnată de diminutive atestăm în episodul „Ochianul lui Guguță şi oamenii verzi” din povestirea „Isprăvile lui Guguță”. În acest episod înregistrăm un număr mai mare de diminutive pe care le datorăm unor personaje ciudate numite *omuleți verzi*, niște făpturi minuscule numite și „pui de minciună”: După ce Guguță a mințit-o pe mamă-sa, „Puiul de Minciună s-a dat peste cap și s-a prefăcut într-un *omuleț* cu *pălărioara* pe-o ureche”. „Guguță îi aduce cu *fuguța* un miez de răsărită. *Omulețul* îl dă într-o parte cu *picioruşul*”, „– Dă-mi un *bobuleț* de minciună, – chițcăi *omulețul* și-i întinse o *urechiuşă* cât o furnică.”, „*omulețul*... s-a făcut mai *măricel*”, „Dacă vine amu ia *mămuca*... Că vroia să coacă azi *mămuca*...” (*s.n.*) [4, p. 144]. E limpede că în acest pasaj uzul diminutivelor a fost dictat de micimea Puiului de Minciună, or, în raport cu asemenea ființe minuscule nu poți folosi decât obiecte și lucruri de micimi eşite din comun.

În episodul „Muzicantul din Trei-Iezi” (din aceeaşi povestire) înregistrăm câteva diminutive, apărute din aceleaşi raționamente logice, dat fiind vorba de un miel: „Nu ştiu care i-a pus mielului un *clopoțel* la gât”, „[Mielul] pornea *tropoțel* în urma lui Guguță”, „[Mielul] s-a pomenit că-i răsar două *cornițe*”, „Atunci dă fuga pe la toate *portițele*...” (*s.n.*) [4, p. 147].

Vom observa că apariția mai multor diminutive în aceeaşi pagină sau episod se întâmplă mai rar. De regulă, derivatele diminutivale în textele lui Vangheli apar la distanțe însemnate. Aici ar trebui să vorbim și despre percepția diminutivelor de către însuși autorul. Se pare că scriitorul, format în condiții austere impuse de modul de viață al țăranului, le ocoleşte, le evită „instinctiv”. Apoi, pentru a desemna obiecte de mărimi foarte mici, scriitorul recurge și la alte mijloace oferite de limba populară precum ar fi repetiția, în plus, ea comportă și o încărcătură afectivă, cf.: „... au făcut

BDD-A6789 © 2013 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

în uşa casei o uşă mică-mică, s-o poată deschide Ghiocica" [4, p. 247]. În cazul dat îmbinarea *uşă mică-mică* fiind formată prin repetarea determinativului mai exprimă şi nuanţe afective, dar şi micimea ieşită din comun a obiectului (mică de tot, foarte mică), adică o gradaţie maximă a însuşirii. Pe când uzul diminutivelor *uşiţă*, *uşcioară* nu ar fi imprimat exact această gradaţie. În contextul acesta mai confruntaţi repetiţiile: g*ol-goluţ, încet-încetinel, uşor-uşurel, nimic-nimicuţa* ş.a. folosite de scriitor în scrierile sale.

Pentru o ilustrare mai adecvată a uzului apelativelor diminutivale vom aduce date doar din câteva lucrări.

Mai întâi ne vom referi la strălucita lucrare pentru cei mai mici „Băieţelul din Coliba Albastră", lucrare de o simplitate şi un farmec deosebit, foarte potrivită pentru instruirea picilor în cunoaşterea lumii din jur. Eroii ei au vârsta cea mai mică – *Radu* – trei anişori, şi surioara lui *Rodica*, nou-născută. În gura lui Radu autorul pune un mesaj de o simplitate şi sensibilitate aparte, chiar dacă, la prima vedere, pare a fi o frumoasă naivitate proprie vârstei sale. Iată ce spune el, piciul de bărbat „stăpân al universului din Coliba Albastră" despre sora sa: „Rodica e nouă, nu demult am adus-o acasă. Am dat pe dânsa flori – eu un braţ, şi tata un braţ. Rodica e mică, dar poate să râdă singură. Are şi două urechi. Cu dânsele încălzeşte perna" [13, p. 4]. În această miniatură era de aşteptat ca autorul să folosească derivate diminutivale în raport cu Rodica, dat fiind că pruncul nou-născut are nu două *urechi,* ci două *urechiuşe* cu care încălzeşte nu *perna*, ci *pernuţa*! Aceeaşi situaţie o avem şi în miniatura „Ne cheamă soarele": „I-i, Rodico, te-ai făcut mare! Poţi să mergi cu picioarele tale. Haidem afară..." [13, p. 5], unde, din acelaşi motiv, pentru cuvântul *picioarele* (pl.) era de aşteptat forma diminutivală *picioruşele*, întrucât este vorba despre vârsta primilor paşi.

Destinată celor mai mici cititori, în lucrarea de faţă, ar fi fost de aşteptat un număr însemnat de derivate diminutivale, însă, la fel ca în alte lucrări ale scriitorului, acestea sunt puţine la număr. În miniatura „Soarele" (a VI-a) autorul numeşte plastic razele lui prin „*nuieluşe* de lumină": „Soarele are nuieluşe de lumină. Cu dânsele mână bobocii la gârlă" [13, p. 8]. Însă, în varianta apărută în „Scrieri alese" (1985) autorul face schimbări, în viziunea noastră, mai puţin reuşite, înlocuind îmbinarea dată prin „beţe de lumină" şi plasează miniatura tocmai spre sfârşitul lucrării. Alte două derivate diminutivale le avem tocmai în miniatura „Păsărelele": „Vântule, să nu dai Pomii jos, că ei au *Păsărele*. Dacă nu ne asculţi, închidem *portiţa* şi n-o să ai cum intra în ogradă" [13, p. 25]. În cea de-a 24-a miniatură, „Harbujii", avem derivatul diminutiv *codiţă*: „... [harbujii] când sunt mici, se joacă în ţărână, apoi se ascund sub frunze cu codiţă cu tot" [13, p. 26]. Însă şi în această miniatură autorul a făcut schimbări cu ocazia republicării. Astfel în varianta din „Scrieri alese" miniatura apare cu titlul „Omăt roşu"; derivatul diminutival *codiţă* este înlocuit prin cuvântul *coadă*, iar adverbul *mici* (pl.) este înlocuit prin forma diminutivală *mititei* (pl.) [4, p. 17]. Un alt diminutiv îl aflăm în miniatura „Mâinile", anume diminutivul *hăinuţe*: „Mâinile mă îmbracă în hăinuţe, eu le îmbrac în mănuşi" [13, p. 27]. Autorul a mai făcut schimbări în ce priveşte uzul diminutivelor şi în miniatura „Copăcelul rănit": „Sărmanul de tine, cine ţi-a ros *picioruşele*" [13, p. 28]. În „Scrieri alese" această miniatura are titlul „Copăcelul", iar diminutivul *picioruşele (pl.)* autorul l-a înlocuit cu un altul, *hăinuţa*: „Săracul de tine, ţi-au ros iepurii hăinuţa.

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

Nu plânge, copăcelule" [4, p. 18]. Alte schimbări cât privesc diminutivele autorul le-a făcut în miniatura „Poama" în care a înlocuit apelativul *struguri* (pl.) cu forma lui diminutivală *strugurași* [13, p. 29; 4, p. 17], la fel și în miniatura „Anul Nou" unde eroii ei, *tăticul* și *Brăduțu* (din casă), sunt formații diminutivale (*s.n.*) [4, p. 18].

Astfel, în cele 29 de miniaturi scrise pentru cei mai mici cititori înregistrăm, în viziunea noastră, puține derivate diminutivale. Situația s-ar explica prin faptul că piciul de bărbat „stăpân al universului din Coliba Albastră" se bucură de libertate, el, ca frate mai mare, își atribuie maturitatea, este responsabil și grijuliu față de sora sa mai mică, ceea ce se reflectă și în text: „I-i, Rodico, te-ai făcut mare! Haidem afară, că în casă nu-i cer albastru...". În „Lumea din Coliba Albastră" mică este soră-sa, Rodica! Radu fiind acel care o poartă de mânuță și-i explică fenomenele din lumea din jur pe măsura perceperii sale de copil. Aceasta ar fi una dintre explicațiile noastre de ce diminutivele sunt atât de puține în scrierea „Băiețelul din coliba albastră". Vorba lui Ion Creangă: „Între copii trebuie să fii și tu copil", iar copiii între ei nu prea folosesc diminutivele, mai cu seamă băieții.

Nici în nuvela documentară „Copii în cătușele Siberiei", exceptând prenumele copiilor – *Olița*, *Iacobaș*, *Ionuț*, *Liduța* sau *Uța* –, autorul nu folosește pe larg derivatele diminutivale, acestea fiind puține la număr. Chiar în primele rânduri ale nuvelei (episodul „Trenule unde ne duci?") avem derivatul diminutival *ochișori* (pl.) cu referire la copii: „Vasile Bujor vede printre scândurile gardului un șirag de ochișori: negri, albaștri, căprui, verzi..." [14, p. 3]. Următoarele diminutive însă le aflăm tocmai în episodul „Iacobaș", acțiunea căruia se desfășoară deja în Siberia. În scena cu colindatul avem apelativele diminutivale *ghemulețe* (pl.): „Lângă casă văzu două ghemulețe înfășate în promoroacă" [14, p. 8]; *firicel:* „Puii aceștia de oameni încremeniseră de frig, dovadă că mai sunt vii era numai firicelul de abur care ieșea din gura lor și colinda ce se înălța spre fereastră."; *fetiță*: „Le știa Iacobaș, cum să nu, *fetița* mai răsărită e Liduța, îi zic toți Uța, da aceea îmbodolită în năframa mamei nu e alta decât Olița, sora lui de cruce" [14, p. 8]; *maică,* „...i l-au scos [dintele] în tren, pe când trăia încă maică-sa..."; *măicuță*: – Ascunde-l și să nu-l pierzi, îl rugă măicuța Ileana". [14, p. 8]. În același epizod, legat de amintirile de acasă, autorul mai folosește derivatele diminutivale *bănuți* și *colăcei*: „...ba și bănuți le-ar da. D-apoi *colăcei*! Atâția *colăcei* mai adunau colindătorii, că nu-i puteau duce..." [14, p. 10]. Spre exemplu, diminutivul *coșuleț*, în care sufixul exprimă ideea de micime a obiectului, este reluat de câteva ori în episodul „Olița se rătăcește" din aceeași povestire: „Luă Olița un *coșuleț* din coajă de mesteacăn să-i aducă și mamei ce va găsi [în pădure]..."; „...fata a prins a răcni și a bate în *coșulețul* de coajă de mesteacăn" [14, p. 11]; „...[oamenii] au găsit *coșulețul*... cu trei boabe de măcieș..." (14, p. 13). Alte două derivate diminutivale le înregistrăm în episodul „Judecata", anume derivatul *ferestruică* exprimând ideea de micime: „În *ferestruica*, nu mai mare de o palmă, ba apărea, ba dispărea o frunte de femeie" [14, p. 15] și *piciorușe* (pl.) în care, pe lângă faptul că sufixul exprimă ideea de micime, fiind vorba de o scenă emoțională, derivatul mai posedă și o încărcătura afectivă: „...și acolo, în drum, mama se pune în genunchi în fața ei și-i sărută *piciorușele*: N-o să te primească, du-te înapoi!" [14, p. 17]. Derivatul diminutival *vițeluș* (în diferitele

BDD-A6789 © 2013 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

sale forme) nu doar desemnează animalul de vârstă fragedă, dar mai are şi o încărcătură afectivă: [La vederea ursului] „A rămas numai [vaca] cea cu *viţeluş*” [14, p. 20]; „Ursul a mai stat aşa în două labe: să-şi pună mintea cu vaca asta cu trei *viţeluşi*, să nu-şi pună, apoi s-a întors... şi s-a dus de unde a venit”, „...Oliţa însă a cuprins *viţeluşul* de gât şi-l tot pupa, tremurând încă: – Mama ta ne-a scăpat, bre” [14, p. 21]. Alte derivate diminutivale le avem în episodul „Scrisoare din Basarabia”, anume adjectivul *mititica* (substantivizat) cu încărcătură afectiv-compătimitoare: „...ba a săpat toamna şi cartofii cât era grădina de mare, şi i-a cărat, *mititica*, în casă”. [14, p. 22] şi *fuguţa* din locuţiunea adverbială *cu fuguţa*, aceasta având o funcţie expresiv-emotivă în precizarea verbului *a se duce*: „Până la cătun – cale de vreo trei kilometri, prin pădure. Se duce Oliţa cu *fuguţa*...” [14, p. 26]. În următorul episod mai înregistrăm câteva derivate formate cu sufixe diminutivale exprimând însuşiri cu nuanţe afective – dragostea fiicei faţă de mama răpusă de boală şi greutăţi: „– Ta-are mai eşti slabă şi te-ai făcut *mititică* [mamă]...” [14, p. 22], „– Hai, că eşti *uşurică*, ţine-te, mamă! Şi o târâ pe creangă până acasă” [14, p. 22-23] sau diminutivul *mămăliguţa:* „Acolo, sus, îi urcam *mămăliguţa* şi strachina cu borş” [14, p. 24]. Ar fi de remarcat faptul că anume în această lucrare de un tragism aparte avem atestată forma afectivă *puişor* în funcţie de adresare, foarte rar utilizată de autor (întâlnită doar de 2-3 ori): „– Du-te, *puişor*, la mătuşa Varvara. Tu o ştii...” [14, p. 26]. Tot aici avem utilizat derivatul diminutival *ulcică* cu semnificaţia denotativă de obiect de mărimi mici asemănător cu cel desemnat de termenul de bază *oală:* „– Oliţă, banii îs în *ulcică*, plăteşte-i omului dinainte” [14, p. 28]. În scena trecerii mamei în nefiinţă, din dragoste şi compasiune pentru Oliţa, autorul foloseşte diminutivele *fetiţa*: „... duminică seara *fetiţa* tot pe la gura sobei” şi *singurică* în repetiţia *singură-singurică*, adică fără nici un sprijin: „Oliţa a înţeles că a rămas *singură-singurică* în zăpezile Siberiei” [14, p. 30].

Alte câteva forme diminutivale avem în epizodul „Cui ţi-ai vândut sufletul?!” în care este descrisă revenirea Oliţei acasă: „*Mânuţele* fetei încolăciră ghizdelele [fântânii]...” (14, p. 33). „– Cine eşti tu, *fetiţo*, care te speli la fântână? De unde vii?”, „La casa surorii sale mai mari, când a ajuns, mai întâi a sărutat *portiţa*”, „*Străinica* noastră s-a întors!” „*Mămăliguţa* aburea între ei, şi văd că un om deschide *portiţa*...”, „...e de la drum, *mititica*...” (14, p. 35). (*s.n.*) – unele dintre diminutivele citate au semnificaţie afectivă, iar diminutivul *portiţă* care, de regulă, apare cu semnificaţia denotativă de obiect mic, în acest context capătă semnificaţie emoţională.

Observăm, de la un episod la altul, că unele derivate diminutivale ca *mititică*, *fetiţă*, *portiţă*, *mămăliguţă* se repetă. Acestea înregistrează o frecvenţă mare, dacă ar fi să ne referim la întreaga operă a scriitorului.

O altă lucrare la care ne vom referi pe scurt este povestirea de aventuri „Tatăl lui Guguţă când era mic” în care autorul ne istoriseşte pagini din copilăria sa „cu peripeţiile pline de haz, ca să te surprindă apoi pagini de tulburătoare durere şi mobilizare interioară” (Gr. Vieru). Nici în această lucrare de proporţii mai mari autorul nu foloseşte pe larg diminutivele. Firesţte, dacă în unele dintre episoadele cu istorisiri triste ele nu-şi pot afla locul, observăm că nici în cele cu năzbâtii şi haz ele nu abundă.

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

Iată unele exemple de uz a derivatelor diminutivale: *buzunăraş*: „În ziua aceea ea [mama] ne-a cumpărat de la Bălți... cămăşi cu epoleți şi *buzunăraş*” [1, p. 8]; *portiță*: „Intră şi Costică fără cuşmă pe portiță” [1, p. 15]; *izmenuțe*: „[Costică] lasă pantalonii şi se urcă în izmenuțe în cel mai înalt salcâm” [1, p. 18]; *iepuraş*: „...el scoate căciula şi-o aruncă înaintea iepuraşului”; „Fratele râdea cu *iepuraşul* în brațe”; *puişori* (pl.).: „Doar puişorii Hârtopului, brânduşele, ne aşteptau cu basca pe-o ureche în iarba înverzită” [1, p. 34]; *frânghiuță:* „...el căută pe jos o frânghiuță să lege prizonierul de piciorul său...” [1, p. 35]; *oiță*: „...să aduc oleacă de iarbă pentru oița mea”; *maică*, *portiță*: „prinde a-l boci maică-sa când îl vede la portiță” [1, p. 37]; *cornițe:* „...dar vezi să nu-ți crească cornițe de atâta lapte crud!” [1, p. 38]; *cuptoraş*: „...[mama] alerga de la un cuptoraş la altul de parcă scăpa trenul... /...afară lumina luna şi focul din cuptoraş” [1, p. 38], *cățel*: „– Țibă! se împiedica mama de cățelul Hector...” [1, p. 38]; *poiețică*: „Mă furişez pe întuneric în poiețică...” [1, p. 38]; *tărtăcuța*: „...nu alta i s-a hodorogit tărtăcuța de sub broboadă”; *atâtica*: „Capul omului e atâtica, a arătat el pumnul, dar tu bagi într-însul tot ce vezi pe drum, de unde să țină?” [1, p. 82]; *codiță*: „[le văd] Pe cele cu codiță [cireşele]” [1, p. 83]; *clopoțel*: „am să pun un clopoțel la biserica noastră” [1, p. 86]; „de acum auzeam clopoțelul „la bricică” [1, p. 89]; *pumnişor*: „...sora Maria, mică de tot, aruncând un pumnişor de țărână peste sicriu...” [1, p. 90]; *cordeluță*: „Şi nu i-am prins nişte cordelute de i-am legat căciula sub barbă?” (*s.n.*) [1, p. 97], precum şi altele.

Dacă e să ne referim la clasa gramaticală a derivatelor diminutivale din scrierile lui Spiridon Vangheli, observăm că cele mai multe sunt formate de la substantive (*buzunăraş, cuptoraş, iepuraş, bostănel, degețel, cojocel*, *colăcel*, *harbujel, vântuleț, omuleț*, *bobuleț* , *frățior*, *surioară* ş.a.), apoi urmează cele formate de la adjective (*călduț*, *micuț*, *nouț*, *plinuț*, *prostuț, strâmtuț, slăbuț*; *drăgălaş*, *mititel*, *măricel*, *sănătoşel*, *subțirel*, *sărmănică*, *singurică*, s*trăinică, uşurică* ş.a.), mai puține de la adverbe (*atâtica*, *binişor*, *nițeluş*, *olecuță* ş.a.) şi pronume (*mătăluță*).

Dintre cele 210 apelative formate cu sufixe diminutivale selectate din scrierile lui Spiridon Vangheli cele mai multe sunt formate cu sufixele *-uț* –16/ *-uță* – 33, *-el* – 32, *-ică* – 28, *-iță* – 22. Iată tabloul frecvenței lor: -uț/ -uță: 16 / 33, -el/ -ea: 32/ 1, -ic/ -ică: 1/ 29, -iță: 22, -aş: 18, -işor: 10**,** -eț: 8**,** -uş/ -uşă : 8/ 7**,** -or/ -oară : 2/ 6**,** -uşor : 6, -uică: 3, -uc/ -ucă : 2/ 2, -ior/ -ioară: 1/ 2, -ice : 1, -uşcă : 1. Printre ele vom înregistra derivate formate de la aceeaşi bază cu sufixe diminutivale diferite, cum ar fi, spre exemplu, *băiețaş* : *băiețel*, *bădiță* : *bădică*, *fetiță : fetică, firicel* : *firişor*, *fulguț* : *fulguşor*, *nouraş : nourel, cățel : cățeluş, maică : măicuță : măiculiță* : *mămuca*, *păsărică* : *păsăruică*, *tătic* : *tătucă* : *tătuța* : *tăicuțu*, *singurică* : *singurea*, *vițel* : *vițeluş.*

Aşa cum am arătat mai sus (cu referire la frecvența diminutivelor), vom constata că unele dintre cele peste 200 de derivate diminutivale (cum ar fi: *fetiță*, *băiețel*, *codiță*, *portiță*, *hăinuță, fulguşor, nouraş* ş.a), le atestăm în mai multe rânduri fie în una şi aceeaşi lucrare, fie în lucrări diferite. Astfel, prin frecvența individuală destul de însemnată a unora dintre derivatele diminutivale, în întreaga operă numărul lor devine mai mare.

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)

Cu toate acestea, în opinia noastră, uzul derivatelor diminutivale în opera lui Spiridon Vangheli este totuşi redus. Faptul s-ar explica prin modul de viaţă auster al ţăranului (eroul dintotdeauna al lui Vangheli!) plin de griji şi nevoi, în care diminutivul îşi găseşte cu greu locul. În mediul acesta s-a născut şi a crescut însuşi scriitorul. Apoi talentul lui Spiridon Vangheli de a cunoaşte şi reda graiul blajin al ţăranului, precum şi farmecul expunerii şi îngemănării cuvintelor, umorul şi alte forme de exteriorizare comportă valenţe semantice ce înlocuiesc diminutivele din vorbirea eroilor săi. Însăşi atitudinea blajină, binevoitoare a autorului faţă de aceştia suplineşte valenţele afective ale diminutivelor.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE

1. Spiridon Vangheli. *Tatăl lui Guguţă când era mic*. – Chişinău, 1999.
2. Călinescu George. *Ion Creangă (viaţa şi opera)*. – Bucureşti, 1964.
3. Spiridon Vangheli. *Ghiocica*. – Chişinău, 1991.
4. Spiridon Vangheli. *Scrieri alese*. – Chişinău, 1985.
5. Gheorghe Constantinescu-Dobrior. *Dicţionar de termeni lingvistici*. – Bucureşti, 1998.
6. Rodica Zafiu. *Evaluarea diminutivelor în limba română*.// 23_09_27_15 Zafiu_ Diminutivul.
7. Bengt Hasselrot. *Etudes sur la formation diminutive dans les langues romanes*. – Uppsala, 1957.
8. *Istoria limbii române*. *Limba latină*, vol. I. – Bucureşti, 1965.
9. Angela Bidu-Vrănceanu ş.a. *Dicţionar general de ştiinţe*. *Ştiinţe ale limbii*. – Bucureşti, 1997.
10. *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Basarabia Nordul Bucovinei, Transnistria*, vol. III. – Chişinău, 2002.
11. *Atlasul lingvistic moldovenesc*, vol. II, partea a II-a. – Chişinău, 1973.
12. Dumbrăveanu A. *Dicţionar de prenume dialectale moldoveneşti*. – Chişinău, 1983.
13. Spiridon Vangheli. *Băieţelul din Coliba Albastră*. – Chişinău, 1968.
14. Spiridon Vangheli. *Copii în cătuşele Siberiei*. – Chişinău, 2001.

BDD-A6789 © 2013 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:10:41 UTC)